

Prava Pučka Sloboda

PREDPLATNA CIENA NA GOD. K 2
- NA PÓ GOD. 1 - POJEDINI BROJ 2 p.
PREDPLATA SE ŠALJE UREDNIŠTVU

izlazi svakog četvrtka

IZDAVATELJ, VLASTNIK I ODGO-
VORNI UREDNIK: VLAD. KULIĆ
- UVRSTBE PO CIENIKU III POGODBI

God. II.

ŠIBENIK, II. veljače 1909. god.

Broj 42.

Narodno vieće.

Rekli smo ti puče, da je naša draga domovina razkomadana na četvero i da u svakom komadu gospodari, gnjavi i tlači nas i braću našu po jedan silnik i bezdušnik.

On nas i braću našu tlači i gnjavi zato, jer mu se mi nismo znali junački i složno odaprijeti, te Madjaru viknuti: tvoje je gospodstvo preko Drave, Niemcu stani na Muri, a Talijanu ne prelazi Rašu.

Pitati ćeš puče, a kako to? Slušaj!

Ti znaš, da je naše staro hrvatsko kraljevstvo, kad su s nama zapoviedali i vladali naši domaći kraljevi, kao Tomislav, Petar Krešimir IV. veliki, Dimitar Zvonimir itd., bilo veliko, te je obuhvaćalo Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu, Hrvatsku, Slavoniju, Istru i jedan dio Kranjske.

Kad su porodice naših domaćih kraljeva izumrle i nije ostao ni jedan mužkarac, da bi ga narod mogao birati za kralja svoga, narodne poglavice, Bog im prostio, posvadili se i neki tudjinca izabraše za kralja, po onoj narodnoj: Tko ne će brata za brata, taj će tudjina za gospodara.

Ovaj tudjinac nije gledao, da naše staro kraljevstvo uzdrži i podigne, jer ga nije za njim ni srce bolilo, te je isto svaki dan nazadovalo, tako, da su neki naši stari, videći, da stvari idju svaki dan na gore svojevoljno i slobodnom voljom, ponudili krunu naših hrvatskih kraljeva Ferdinandu iz kuće Habsburške i po tome ugovoru i naš današnji vladajući kralj Franjo Josip I., jest naš zakoniti hrvatski kralj.

U ono doba, kad su naši stari svojevoljno priznali Ferdinanda za kralja, nije bilo ni sabora, ni carevinskog vieća, pa je naš narod ostao sam svojim gospodarom u svojoj kući, a kralju bi samo pomagao, kad mu je bilo potrebe u vrijeme rata.

Ovako je bilo u početku, ali kašnje su se stvari promienile. Došlo vrijeme, te Turci zagospodovaše Bosnom, a Mletčani Dalmacijom i tako otrgnuše dva uda naše domovine.

Nu, po onoj tvojoj, puče: vrijeme gradi po kotaru kule, dogodi se, te se opet Dalmacija otme mletčiću i francuzu i pripadne u sklop zemalja naše stare hrvatske države, a tako Bosna i Hercegovina prošlog studenoga.

Sad su sve zemlje hrvatske, koje su sačinjavale našu staru hrvatsku dr-

žavu pod jednim zakonitim svojim kraljem.

Sad ćeš ti puče reći, pa dobro je. Time je naše staro kraljevstvo obnovljeno, domovina ujedinjena i od tudjinaca spašena. Nije tako.

Naš današnji kralj Franjo Josip I., kada je proglasio ustav, bio je obećao, da on hoće, da se Dalmacija združi sa Hrvatskom. Ovo obećanje kraljevo nije se sve do danas izpunilo, jer kraljevi ministri to ne će i ne dadu. Oni to ne će, jer naš kralj nema ni jednoga svoga ministra, a nije ga nikada ni imao, koji bi nama želio dobro.

Ovi kraljevi ministri razkomadali su našu staru kraljevinu, te Istru i Dalmaciju podjarmiše Talijanu, Hrvatsku i Slavoniju Madjaru, Kranjsku Niemcu, a Bosnu i Hercegovinu obojica skupa. Oni su to uradili, jer i naše narodne vodje nisu bili brkati ljudi.

Za najmanju stvar bi se zavadili i puštali, da nas tudjin guli i gnjavi.

Na žalost još i danas ima u našem narodu ovakovih izdajica, koji narod ližu i mažu, ali samo jezikom, dok onamo pune svoje tobolce, a za narodno dobro deveta im briga.

Kad bi svi bili ovaki, kao što su neki, zlo bi narode bilo po nas, ali u našem puku i ako je siromašan, ima čestitih ljudi, u kojima bije pošteno srce i koji hoće, žele i traže, da tebi narode bude bolje, da zbaciš sa sebe okove Talijana, Niemca i Madjara i da im dovikneš u brk: Šikajte iz hrvatskih zemalja!

Kako znaš puče, mi nemamo ni svojih vojnika, ni praha, ni olova, da bi mogli naviestiti rat ni Niemcu, ni Madjaru, ni Talijanu, pak opet to nam ne bi dozvolio kralj, koji je naš, kao i njihov. S ovog razloga naši poštenu vodje zamisliše dobru i koristnu misao t. j. da osnuju narodno vieće.

Narodno vieće bio bi skup naših narodnih vodja iz svijuh hrvatskih zemalja, koje si ti narode izabrao, da budu tumač tvojih želja, jada, nevolja i potreba i da im traže lieka. Ovi ljudi imali bi budno paziti na svaku narodnu stvar, te svojim radom postići ono, što mi ne možemo postići mačem t. j. sjedinjenje svih naših hrvatskih zemalja u jednu celovitu skupinu i tako uzkrisiti naše staro hrvatsko kraljevstvo, našu staru hrvatsku državu, pod žezlom našeg zakonitog kralja iz kuće Habsburške.

Drugi put reći ćemo još koju.

Šta je nova po svijetu.

Hrvatska. Stanje ostaje nepromienjeno. Kako je bilo i sada je: zlo. Ipak ufamo se, da će bolja vremena nastati. Predlog šibenske skupštine nalazi odziva. Da se ljudi, poglavice naši izmire, nastoji o tome Don Ivo Prodan. Sa Dr. Drinkovićem i Dulibićem bio je u Zagrebu i pozvao k sebi vidjenje na razgovor, da se sporazumu i slože, tražeći od vlastodržaca ujedinjenje i samostalnost Hrvatske. Tomu se, toj slogi, nešto opire Supilo i Frank, al nije moguće, da će tako na dalje goniti. U slogi je spas. I oni to mora da razume, pak će i oni u kolo s braćom, da svi skupa, ko jedan pokažemo zube Madjaru i Niemcu, koji samo u našoj neslozi mogu tabačiti i nama zla nanieti.

Bosna. Pitanje o Bosni izmedju Austrije i Srbije svršilo je. Vlasti počele prijetiti Srbiji, neka se umiri. Još rogobori knez Gjorgje, al će i njega ušutkati. A sad je drugo pitanje na red došlo. Treba zavadjati sinove Bosne ponosne. Dr. Mandić je izišao iz Hrvatske Narodne Zajednice, jer ova valjda nije htjela pristati, da on stupi u upravu madjarske banke. Kamen smutnje je pao, a kolike će zavesti, to se ne da razabrati. Stanje je nestalno, a žalostno. I Niemci osnivaju svoju banku proti madjarskoj, a naši mjesto složiti se i osnovati svoju, pa i više ih, oni se počеше zavadjati, a dušmani će kolo voditi. Ili sada, ili nikada više, osviestimo se, nedajmo se! Natječu se zebe, da našu hranu zoblju. Jedino ih slogom možemo poplašiti, a sebe i hranu našu spasiti.

Austrija. Državni sabor je zatvoren. Bienerth iznio nekakav zakon o uredovnom jeziku u Češkoj, kojim se ne ugadja ni Niemcima, ni Česima, a kojim bi bio početak dieljenja česke kraljevine. Česki poslanici donieli u sabornicu dipala, bubnjeva, svirala i miščića, pa udri da se buči, viče, svira i bubnja, tako, da ni Bienerth, nit itko nije mogao govoriti. Pošto se ta buka utišala, udarili ljudi na šake. Izprebijali jedan drugoga, a nekoji Niemci i grizli česke poslanike, pa dvojici i po prst zubima odkinuli. Da ne bi nadošlo i koje gore zlo, vlada je zatvorila sabornicu. a rek bi, da će je i razpustiti. To bi zlo bilo po puk, jer bismo imali brzo izbore, a puk ih je već i sit. — Nedaj Bože, da se to dogodi!

Balkan. Tu je Srbija, Crna Gora, Bugarska, Turska i Grčka. Svaka od ovih nastoji, da odtrgne koji komad zemlje carstva Turskog. Ova se ne daje i gone se. A pomaže je Englezka i još koja država. Po zadnjim viestima Grčka ne će dobiti Kretu, a Srbija i Crna Gora pogotovo ništa. Bugarska će morati tresti kesom, začepiti Turskoj usta sa zlatnicima. To će učiniti na način, da dužna bude Rusiji, a Turska da ne primi ni pare.

Bugarska će preuzeti 100 milijuna duga prama Rusiji. Turska će imati manje duga, a Bugarska više novaca, da Turskoj prieti. I tako će biti vuk sit, a koza ciela.

Rusija. Poljaci i Rusi bili su se opet počeli kostrušiti jedni na druge. Kako listovi pišu, po želji i zapoviedi istoga cara Stolipin i drugi državni ruski spremaju zakon, po kojem bi slavna stara poljska kraljevina na polak uzkrsnula. Uživat će u nekojim poslovima podpunu slobodu, a nekoji bi drugi poslovi n. pr. vojska itd. bili zajednički za sve rusko carstvo pak i za Poljsku. Ovo je Rusija i davno bila morala učiniti. Ovim činom ona bi dokazala, da pravica još živi. Umirila bi Poljake, stekla u njih prijateljstva, a Njemačku bi smutila, jer bi i Poljaci, koji su u Njemačkoj tada težili za Rusijom, a to bi moglo velikih neprilika donieti Švabi u Berlinu. Kolo se počelo vrtiti, pa i gobelja, koja je gori bila, počelo se u blato spuštati.

Jadna im majka!

Kad čovjek izgubi vjeru i ufanje u Boga, tada poživinči. U sebi nema ništa ljudskoga, nego tielo, koje mu je Bog stvorio, a u duši mu buktu zloća, mržnja i opačina, kao što buktu u vragu osveta za svim onim, što je Bog stvorio, da ga služi, da ga ljubi i da se spasi.

Naš hrvatski narod, odan je Bogu i ljubi svetu vjeru svojih otaca, za koju je na potoke krvi prolio, te s ovog razloga nije mogao nitko, da mu na kakove zle natruhe nabaci.

Nu dok je naš prosti narod čvrst i nepomičan kao klisura, na žalost nalazi se nekih mladih ljudi po gradovima, koji u ime slobode i neke više izobraženosti, počeuše širiti neka pogubna načela, kojim nastoje u narodu pomutiti pravi vjerski osjećaj, podkopavajući ugled svete crkve i rušeći dostojanstvo njezinih predstavnika.

Ovi smušenjaci, kad ih se stisne, štono je reći uza zid sa dokazima, ne znadu naći pravoga razloga ovom svom pogubnom radu, već jednostavno odgovaraju, mi ovako postupamo, jer to je demokratsko načelo.

Jest gospodo smušenjaci, ali ima socijalna demokracija, a to je bezvierska stranka, čija načela vi izpoviedate i širite i stranka kršćanskih socijala, koja traži, da radniku bude bolje, ali ne ruši ugled crkve i ne čupa iz prsiju radnika njegova vjerska načela.

Da je našim mladim doturima, koji se u našoj užoj domovini kupe oko Sloboda, do slobode i napredka radnika i težaka, oni bi bili prihvatili načela kršćanskog socijalizma, a ne bi bili upali u blato socijalne demokracije, u kojim se svagdano sve to više utapaju.

Njihov rad, mjesto da bude na narodno dobro, postao je pogibeljan, a njegove posljedice naše obitelji svagdano osjećaju i to svaki dan to žalosnije i užasnije.

Podkopajući i rušeći ugled crkve i crkovnih predstavnika, oni su utrli put bezviersstvu, tako, da kako nam javljaju iz Splita, pripravnici su, da osnuju glavnice za tiskanje i širenje lista, koji će se zvati „Lucifer“ — „Vrag“!

Nek nam sada zelenaši i bezvjerci oko „Sloboda“, ako imaju srca, reku, da ga oni u ovo ne ulaze, iza kako su mu put utrli?

Nek nam kažu, bi li u Splitu ikad „Lucifer“ bio ugledao svjetlo. a da nije njih?

Nek nam odgovore, zašto se u Šibeniku njihove prirepine nisu mogli održati, dapače sa oba lista, što su bili osnovali, morali su šikati i u Splitu tražiti utočište?

Tko ih u Splitu štiti, tko brani i podupire, ako li ne zelenaši oko Sloboda?

Jadna im majka! Ko da ih vidimo, kako željno očekuju, da njihovo čedo ugleda svjetlo.

Nu nek znaju, da dok se oni vesele i raduju, da ni narod ne plače, jer je uvjeren i sviestan, da je njihovo radovanje časovito i da će se udaviti u blatu, u koje su zagrezli.

Hrvatske majke, čuvajte vaš porod od bezvjernika oko Sloboda i „Lucifera“ — „Vraga“.

Majčine suze.

Nema do materine ljubavi.

Gdje te nema, ljudsko srce ništa nego cvili. Poznamo mladića uzgojena na materinu krilu, dobra, mila i bogobojeća. Resile su ga sve vrline uma i srca. Služio je na diku svojim roditeljima.

Dogodi se ono, što se danas često događa. Padne u opako društvo, promieni se u malo vremena, nije ga bilo razpoznati. Podade se piću i malo po malo tako zavlada s njime ta strast, da postade pravim pijančinom.

Oh! nesreće nad nesrećama!

Tko je onaj, te najviše čuti u ovoj njegovoj nesreći? Mater. Ona suze lieva. Majčine su to suze, svete su, jer ih iskreno lieva — mater je. — Tim je dosta rečeno. Pobožna je ona i od oka žena, prava domaćica. Sve čini, samo da vidi sina popravljena. Moli, opominje, kara, prieti, spominje mu za mlada učinjena obećanja — sve je zaludu!

Strast mu je u mozak ušla, ne može da se sviđi i popravi.

Jednog dana pripitu, činilo mu se, da se cio sviet oko njega kreće. Ne može više da stoji na nogama, jedva jedvice dopre kući. Netom je došao, baci se na krevet. Htio bi zaspati, ali ne može. Leži tu kano mrtav, zatvorenim očima, kano da sniva vječni san. Jadna majka bila zabrinuta, uznemirena. Samo pazi, što joj dragi sinak radi. Budnim okom prati ona svaki njegov okretaj, ne pušta ga s vida. Misleći ona, da on joj zaista spava, približi se k njemu i tužno ga promatra. Oh! jadna li je bila, gledajući ga u takovu stanju. Teška ju bol obuze, sva je bila satrvana. A šta da učini? Baca se na koljena i upire oči u propeće, koje je visjelo nad sinovljim krevetom i tu pred njim uzdisajuć stade moliti. Sin nije spavao. Čuje on sve i razumi, što se oko njega zbiva. Kad je mater svršila svoju molitvu, diže se, podje sinu svomu, nagnu svoju glavu nad njegovom, milo ga gledala, a dvie vruće suze, kano dva zrna bisera padnu na njegovo ledeno lice. Oh! čudotvornih majčinih suza! — — — Te su suze ogrijale mrzlo mu srce. Mater otidje. —

Sin ganut stade razmišljati o biednoj materi svojoj, kako dobra i ljubezniva, a koliko trpi radi njega moleći se neprestano Bogu za njegovo popravljenje. Znade, da je on onaj, koji joj dane života začinja tugom i čemerom. Osviešćuje će, predobiven je. Jedva čeka da svane dan. Diže se za rana i ravno idje k materi, te se kano upokoreni griješnik baca preda nju i prosi ju za oprostjenje.

Obećava joj, da će unapried promieniti do sadašnji način življenja.

Što reče, ne poreče. Rieč je održao. Od toga dana više ga nije bilo vidjeti u društvu opakih i pokvarenih ljudi. Čuvao se žestokih pića i postade baš pravi sin i podpun čovjek, kakav je i prije bio: dika, radost i pomoć svojih roditelja.

Evo kako matere samom ljubavlju mogu izgajati i obraćati svoju djecu!

Ovo donosimo na razmatranje onim materama, koje imadu na svoju nesreću sličnih sinova, a misle, da će ih popraviti kletvama i proklinjanjem.

Nè, nè, nije to način, kojim se želi dostignuti tako velika Božja milost.

Prava kršćanska majka trpi, plače i moli za djecu svoju, ljubavlju upućuje, uzgaja porod svoj, a ne proklinje, jer znade, da i ako blagoslov otčev donosi sreću sinu, prokletstvo materino ruši ju u temelju.

Pomozimo sebe!

Ušli smo u pokladno doba. Mnogi se vesele, da će se moći opet liepo zabavljati. Pustali će se novca ovih dana baciti u same kunfete! Koliko se ne će potrošiti u suviše ili i baš nepotrebne stvari! Koliko će se samo staklenka šampanjca popiti! Ne govorimo o drugim uzaludnim, nepotrebnim troškovima! Sve se ovo čini u ovoj gladnoj godini, u vrieme kada ciča zima mnogima prieči raditi da mogu pošteno barem prehraniti svoju siromašku obitelj! U ovo prikladno vrieme, kad se i kod nas mnogih i mnogi nemajni pri čemu ni ogrijati a možda niti išta založiti, a koliki će se pusti novac uzalud potrošiti i u blato po ulicam baciti! Ne bi li bolje i čovječno bilo taj pusti novac mjesto u kunfete potrošiti dati ih siromasima i sirotama te im tim utrli koju gorku suzu, utješiti ožalošćeno njihovo srce?! Braćo! Sestre! Ljudi smo, krčćani smo! Siromasi su naša braća. Ako i nije moguće ukinuti sve pokladne zabave, nastojmo da ih manje bude, a i samo jedan dio što bi smo u zabavama potrošili, podajmo siromasima. Tko siromahu daje udjeljuje Bogu.

U ime Njegovo evo, mi vas pozivamo da ograničite broj zabava pri kojima se troši puno, a da pak bilo i malom svotom pomozete one koji pitaju samo kruha. Svakakvim zabavama, gospodo, neuzgaja se narod, a milostinjom ga se i pomaže.

Jedan u ime siromaha.

Zlarinu.

Povrati se rodnoj grudi,
Otudjeno milom rodu,
Pobornikom i ti budi
Za hrvatstvo i slobodu.
Katalinić-Jeretov.

Nad otočjem zora rudi,
Sunce sviesti sve pokreće,
Sve se diže, sve se budi,
Da ugleda danak sreće;
Samo Zlarin jošte sniva
U zabludi čudnih ljudi,
Glas ne čuje, što doziva:
„Povrati se rodnoj grudi!“

Povrati se — majka zove —
Otudjeno moje čedo,
Ded, pomoz da okove
Skidaš s braćom uporedo.
Majka ljubi svoja čeda,

Da se združe traži zgodu;
Stog i ne će da te gleda
Otudjeno milom rodu.

Tudja zemlja maćuha je,
Svom porodu sreću žudi,
Sve što ima njemu daje,
Pastorčadi mr'cu nudi;
Zašto da nas dalje mori
I progoni udes hudi?
Da nam sreće dan uskori,
Pobornikom i ti budi.

U životnoj zlatnoj knjizi
Spomena će biti vriedna,
Domovinskoj da si briži
Poklonio čuvstva čedna;
E b' naraštaj pozni znao
Pri domaćem preporodu,
Da si slavno vojevao:
„Za hrvatstvo i slobodu“.

V. M.

Naši dopisi.

Odgovor na laži.

Vinjane, 1. veljače.

Smodlakina „Pučka Sloboda“ moja stara prijateljica, od 27. pr. mj. br. 4. piše ovo:

„Vlada je dala 4000 K za radnju na putu prama Jovića mostu, te je izvedenje te radnje povjerenjeno fratru i glavaru. Ovaj je odmah namjestio svoga brata Iću za nadglednika. Njihove skutošne primljene na radnju, a siromasi gladuju“.

Po najprvu pitam Dr. Smodlaku urednika rečenog lista, s kim da se pravdam i opravdam? Je li advokat, ili je liekar, ili krčmar ili krčmarica, ili koji trgovac iz Imotske, koji za prodati 5 aršina postava, mora u drugoga udužiti tri — Vinjančanin zaista nije nikakav. Što doktore, ovako lažljive dopise primete? Molim, izadjite sa podpisom dopisnika iz Vinjana, tad ću ja s vama u pravdu, ali bez advokata, je pravda — s advokatom — ako te nadje prava, ne ostavlja te zdrava, ako li te nadje kriva, ne ostavlja te živa, a što vi doktore najbolje znate. Ja ću se, pošten i pravedan braniti sam, a sud će suditi, pak ćemo vidjeti komu će se obrazi crveniti.

M. Vican, glavar.

Ždero ždere, a uvijek gladan.

Lovreć.

Demokratski svetac Alija i naš zvani ljudi Petar, prvi u tisak „Pučkoj Slobodi“ daje, a drugi ko bezposlen dojavljiva: „da općinski stroj za lomljenje žala radi sada ovdje, i lomi ogromnu gomilu glavara Frankića“.

Ne čudimo se ludom Petru, već se čudimo mudrom Aliji, kako može to tiskati? Ne zna li Alija i Pere, da stroj lomi do 25 kubika na dan, a za pripraviti tomu žderi hrane, hoće se velika hrpa u košu i ambaru, pa će ždero u čvrsto pojesti i probaviti; a kad bi ždero čekao karove, iz Makarske, ili sakupljao zrno po zrno oko puta, moj bi ždero davno sebe izjeo i uvijek gladan bio.

Stari Frankić Ante, glavar sela, mudra lija, sakupljao ima 35 godina kamen po kamen na svoju gomilu kraj puta, ko da je znao, da će to ždero sve pojesti, pak neka i jede. Nenapredniku Peri poručujemo, nek i on iznaša kamenje krčeće izpod crkve što

je nepravredno prisvojio, o čemu bit će obavješten i Z. Odbor, pa nek ih stavlja pokraj puta, a eto i njemu ždere do Mihovil-dana, pa će mu sve pojesti. Čujder Pere!

Dosta smo te trpili, al znaj, da ovo niese karte od Mustapića Gaja i Nosića pravde, već su ovo expresi i preporučena pisma od Omiša do Opanaka, pa ćemo se ogleđati. Uz pozdravlje koje zaslužuješ od Dr. N. i mi ti ga šaljemo! Ovo ti je u šali, a drugom zgodom ozbiljnije ćemo rešetati tvoja djela.

Lovrećani.

Zapuhali demokratu Gregu, kao i Lebiću.

Postira, 27. siečnja 1909.

Videći naš podučitelj, da ona dva druga kolega Smodlakovca njihovom prvom i zadnjom skupštinom doživješe najveći fiasko, donekle htjede iste radi kolegijalnosti, po mogućnosti opravdati. Ucka težake, da se dadu u štrajk prama posjednicima.

Potrudio se siromah Grego do dva puta do nekih težaka, gdje su mirno radili. I tu im u kratko, ali sočno iztumačio ideje Smodlakine, te onda one socijalističke — što je svejedno — govoreć im od prilike: Slušajte sada moja mila braćo školovanog čovjeka. Radi se za vaše materijalno dobro. Dogovorite se, pa svi u jedan put složni budite; odlučujuć ne kopat više zemlju, dok posjednici, koje vi uzdržavate vašim žuljevima, ne pristanu na predlog, što ću vam ga ja izreći. Samo opet Vam preporučujem, da budete složni. Posjednici vam moraju nadnicu povišiti. Neka vam dadu na dan po 3 K, a rad ne smije trajati više od 9 sata.

Na to mu smijuć težaci odgovoriše: Dobra ti je mladi proroče i učenjače! Čuli smo predikat i Irešića i Smodlaku, pa treći put evo i tebe, pa nuder, pomoz nam barem ti, kada ona dvojica niese poslie onako lažnih obećanja. Mi ne pitamo Bog zna što! Jedino jednu jamčevinu sa strane vas triju učitelja. Kroz dane štrajka vi žrtvujte samo jedan dio vaše plaće, dodajte nam u pomoć, da s našom djecom ne budemo gladovali, dok posjednici taj predlog ne prime.

Gregu to bijaše neugodno čuti, pa reče: da on za ona dva druga učitelja ne odgovara, jer da su oni imali dosta troškova, kada su ono na Hvar bili pošli birati zastupnika, a što se njega sama tiče, da će to vidjeti. I pobježe razmišljajuć o svome fiasku.

Kada posjednik nema, ni težak nema i obratno, a posjednici su i do nazad godine plaćali po 3 K svaku nadnicu, ali na žalost, danas toga bit ne može. A Gregu je lako uckati i nagovarati, ali neka promisli, da je to nepametno, osobito od jednog uzgojitelja, koji bi morao zdravo misliti i djelovati, te nagovarati puk na dobro, a ne na zlo.

Ako bude nužde, udariti ćemo, da nas bolje razumi.

Postirski težaci.

Naše potrebe.

Zaton-Šibenik.

Naši seljani radini su kao crvi. U radbotni dan prije ne bi nikad ikoga našao da planduje. To je bilo i bitisalo, toga već nije. Na našoj poljani naći ćeš dosta puno radnika, koji stoje prekrštenih ruku, a to ne, jer ne će da rade, nego šta ne mogu radnje naći. Vlastiti rad umanjila je filoksera, uništila nam je sve vinograde, a za amerikanice,

za ono što smo do sada uradili i što pripravljamo, i ne treba onoliko rada, koliko ga je potrebovalo, dok su stare loze žive bile. Narod bez vina, a i što ima po koji hektolitar, nema ga kome ni prodati ni darovati, pak baš naopako svima. Dok su bili stari vinogradi, bilo je radnje i kod Vodičana i raznih šibenskih i domaćih posjednika, sad toga nema, jer radnika i ne treba. Onda je narod imao vina, mogao je lako i prodati, bila je potreba od radnika i težaka i puk je dobivao, a sada svega toga nema, pe velika nevolja zavlada.

Vlada je podielila nešto kukuruza, a da li je to pametno i pravedno učinjeno sa par riećih ne može se izkazati. Vlada ima dobru namjeru, ali sluge ne vrše duševno primljene naloge. Neka nam vlada uredi i liepo zgodno provede dvie ceste: na Vodice i u Raslinu, a popravi do Kovče. Narod bi radio, dobio, a korist bi bila i za budućnost.

Na 30. pr. mj., kad je noći o ponoći, malo kasnije, bilo učinilo ono ružno vrijeme, grom udari u groblje i ošteti liepi kameni križ, a ubi ženu dobroga našega seljaka Jose Živkovića. U postelji je jadna ležala i tu ostala mrtva. Dobra je žena bila, duša joj se raja nauživala.

Ovo je selo u dolini, u drazi, i često munja u naše zgrade udara. Neke godine je i jednoga čovjeka ubila. Selo je na okupu, sve kuća do kuće oko crkve po briegovima. Dobro bi bilo, da nam vlada postavi jedan munjovod. Dosta bi bilo, da bude na crkvi ili na našem tornjiću, a gdje bio da bio, sigurno bi zaštitio od groma vas naš mali seoski okoliš.

Eto želimo, da ove naše želje ne budu glas vapijućih u pustinji!

Seljani.

(Sasvim, da je u prošleme broju nešto bilo kao viest tiskano, i ovo priobćujemo, jer je obširnije. — Uredništvo).

Viesti.

Molimo sve one, koji nam ne platiše lista za prošlu godinu i sljedeću, da to odmah učine, drugčije ćemo svakome obustaviti list.

Preporučujemo svakome naš list, koji je neovisan, a služi Bogu i Hrvatskoj!

Čemu su kadri? Pošteni i bezazleni ljudi ne mogu ni pomisliti do koliko i kakove zloće mogu doći nekoji stvorovi. Mi smo i prije znali i vjerovali da čovjek može počiniti mnogu pogrešku; ali nismo nikako mogli pomisliti da bi u taboru nama protivnu moglo biti ljudih, koji su kadri licumierno i izdajnički poslužiti se našim listom a proti istim našim štovanim prijateljima i istomišljenicima, a jedinom svrhom da nas s njima zavade. Evo o čemu se radi. — U broju 38. našega lista bio je tiskan dopis iz Kambe-lovca. Današnji priobćeno gosp. župnika Bilova i pismo iz Jelse, otvaraju nam oči. Bili smo prevareni. Ljudi, koji se kupe oko „Pučke Slobode“ i „Slobode“ — vidi se — ne biraju sredstva. I himbn i prevaru upotrebljuju, da u mutnu loveći, postignu svoju opaku svrhu, da smučuju one, koji iskreno i bez interesa rade za mali puk. Nit je onaj dopis pisao

pravi čovjek poštenjak, nit prijatelj naših načela, nego lopov, kakvu bi mučno parca našao i među članovima mafije. On će se biti svojem djelu nasmijao i sad će se smijati, jer mora biti čeljad bez srama i poštenja. I koza se rozim diči, pa i on može svojom zloćom, izdajstvom. A u broju 40. našeg lista bio je tiskan dopis iz Vrbanja na Hvaru. I to je prevara. Vidi se da nisu pojedinci hulje i lopovi, nego da je i stranka, kojoj pripadaju istim duhom, istim lopovskim načelima nadahnuta. A riba s glave smrdi. Neka ih! Nek se valjaju u blatu svojem, nas ni poprskati ne će, nit će nas s ikim omraziti, a cienjena gg. i ostali plemeniti ljudi, naši istomišljenici u Vrbanju i Kambelovcu eto sada će razabrati kako stvari stoje. Mi iz sve duše žalimo što su se nekoji od njih i morali uvriediti. Nek oprostite, a unapried ćemo bolje oči otvoriti. Žalimo što rukopisa nemamo, izgorjeli smo ih. A nit popratnih pisama nemamo, jer su napisana bila lukavo, na istom listu gdje i dopis bio, pak smo ih tako s dopisima i uništili. Nemari! Naši znanci u dotičnim mjestima već znadu koji bi stvorovi to mogli biti, pa nek ih se oni čuvaju, kad se mi nismo mogli očuvati. — Nepoštenim djelom, opačinom svojom, nasladili su se jedan put, valaj drugi ne će.

Priobćeno.

Slavno uredništvo!

Dopisom iz Kambelovca od 18. prosinca 1908. u br. 38, „Prave Pučke Slobode“, čutile su se uvriedjenima i ako izričito ne imenovane, njeke visoko položene i svake časti dostojne osobe izvan ovog sela s razloga, što navodi, tičući se njih, u istom dopisu ne odgovaraju istini.

Pošto se obćenito misli, da nitko drugi nije nadahnuo, ili sastavio, ili poslao onaj dopis nego ja, stoga jamčim svakomu mojom poštenom besjedom, da ne samo niesam poslao, niti sastavio, niti nadahnuo onaj zlonamjerni dopis, da li, niti ne znam, niti mogu doznati, sa koje je strane potekao i tko ga je sastavio; dapače mi je žao, što je ono u obće tiskano, jer našim seoskim odnosajima više škodi nego koristi.

Za garanciju moje poštene besjede pozivljam i molim to slavno uredništvo, da slobodno javno izda moje ime, ako ga ja ma i iz daleka ulazim u nadahnjivanje, sastavljanje ili pripisanje spomenutog dopisa.

S veleštovanjem

u Kambelovcu, 27. sječnja 1909.

Don Radoslav Rilov
župnik.

Svega po malo.

Nova Messina. Nekoji se protive, da se na ruševinama sagradi novi grad. Ali vlada i većina hoće. Već su nacrti i planovi gotovi. Tko bude htjeo graditi, mora onako graditi, kako vlada hoće, a to obzirom na ponovni mogući potres.

Kako ugarska vlada skrbi za madjar-ske veleposjednike. Lani je ugarska vlada kupila od Gabrijela Szentivanyia njegov posjed za 420.000 kruna bez pokretnina, a pred dvije godine isti posjednik nudjao ovaj posjed zajedno sa pokretninama za 240.000 kruna. Od nekoga je Barčarya kupila država posjed za 420.000 kruna, koji je bio jedva vriedan 300.000 kruna. Pred nekoliko je godina posjednik Kovač uzalud nudjao svoje posjedovanje, kako stoji i leži za 26.000 kruna; iza toga posjekao je drvlja u šumama za 60.000 kruna, a vlada mu je sada platila 420.000 kruna. Siromašni porezovnici!

Izgorjela tvornica. U Gradcu, u Štarskoj, izgorjela je tvornica gdje su se gradili automobili i strojevi za šivenje. Šteta je ogromna, milijun i pō kruna. Nije moguće da nije bila osjegurana. Više pomnje, ljudi, a i poštenja, pa se ne će tako često ovakove šteie dogadjati.

Kolera. U Petrogradu još mete kolera. Razboli ih se na dan i do 60, a umire kako kada: po 10, 12, 14, 20 i više. Nego, Bogu hvala, bolest se ne širi, a veći dio i ozdravljuje. Eto, neka dobri Bog pomože našu braću, te ih oslobodi onakova biča.

Pade, ubije se i utopi. Tu skoro, Marin Alajbeg iz Gornjegpolja, podje jadan da nabere drva. Položaj je bio sasvim strm a nad morem. Prelazeći sa litice na liticu, nedohvati se kruga i ode niz brieg kotrljajući se. Sav izprebijan i slomljen dospije u more. Jadan čovjek, jada njegova djeca!

Najdulji predor na svijetu. Ruska vlada gradi željeznicu preko kavkazkog gorja. Biti će duga 180 vrsta, a predor 21 vrsta. To će biti prema tome najdulji predor na svijetu. Troškovi su proračunani na 60 milijuna rubalja, a gradit će se najmanje 10 godina.

Tko može i konj mu može. Rockefeller, američki milijunaš, darovao je universitetu u Čikagu 5 milija dolara. Svako malo vremena pruža on onoj školi. A do sada joj je, udielio ravno 126 milijuna i pō i više. Da nema, ne bi!

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug) — Šibenik

Hrvati i Hrvatice!
pomozite hrvatsku Istru.

Hrvati i Hrvatice!

pomozite družbu
Svetog Ćirila i Metoda!

Svoj k svome!

Župnici crkvinarstva bratovštine
koji žele

prave svieće
od pčelnog voska

neka naruče na

„Jedinu hrv. tvornicu voštanih svieća“
na paru

Vladimira Ćulića, Šibenik (Dalm.).

Ponude i cienici šalju se badava i franko.

HRVATSKA TISKARA - ŠIBENIK

obskrbljena je sa najmodernijim i najsavršenijim strojevima. te prima sve u štamparsku struku zasjecajuće radnje, od najjednostavnijih do s najfinijim ukrasima izradienih, a sve uz umjerene ciene. — Ima bogati izbor slova, a može izim štampanja izradjivati svakovrstne radnje u bojama.

Preporuča svoju izvrstno uređenu KNJIGOVEŽNICU.